

Dato: 11. april 2012
Kontor: Statsretskontoret
Sagsbeh: Christian Hesthaven
Sagsnr.: 2011-759-0002
Dok.: 266468

UDKAST TIL
Kommissorium for en undersøgelseskommission om
den danske krigsdeltagelse i Irak og Afghanistan

1. Justitsministeren nedsætter herved i medfør af § 1, stk. 1, i lov om undersøgelseskommissioner en kommission til undersøgelse af den danske krigsdeltagelse i Irak og Afghanistan.

Undersøgelseskommissionen har efter lov om undersøgelseskommissioner § 4, stk. 2, til opgave dels at undersøge og redegøre for baggrunden for den danske beslutning om at deltage i krigen i Irak, jf. pkt. 2, dels at undersøge og redegøre for, hvad danske myndigheder har foretaget sig i forbindelse med tilbageholdelsen af personer under krigen i henholdsvis Irak og Afghanistan, jf. pkt. 3.

2. Undersøgelseskommissionen skal undersøge og redegøre for, på hvilket grundlag regeringen i foråret 2003 besluttede, at Danmark skulle deltage i krigen i Irak.

Undersøgelseskommissionen skal i den forbindelse bl.a. undersøge og redegøre for, hvilke oplysninger om forholdene i Irak de relevante danske myndigheder havde kendskab til, herunder hvilke kontakter der var til myndigheder i andre lande, samt om – og i givet fald hvordan – de pågældende oplysninger blev inddraget i de politiske overvejelser om dansk deltagelse i krigen i Irak.

Undersøgelseskommissionen skal endvidere undersøge og redegøre for, om de oplysninger om forholdene i Irak, som var af betydning for beslut-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

ningen om dansk krigsdeltagelse, og som blev videregivet til Folketinget i forbindelse med behandlingen af forslag til folketingsbeslutningen om dansk militær deltagelse i en multinational indsats i Irak samt i øvrigt ved besvarelse af folketingssspørgsmål mv. om sagen, var retvisende og fyldestgørende.

Undersøgelseskommissionen skal desuden undersøge og redegøre for, om der i forhold til Danmarks internationale forpligtelser var grundlag for de vurderinger af lovligheden af den danske krigsdeltagelse i Irak, som lå til grund for beslutningen om den danske deltagelse.

Undersøgelseskommissionen skal ligeledes på tilsvarende måde undersøge og redegøre for regeringens efterfølgende beslutninger om fortsat tilstedeværelse af danske styrker i Irak frem til tilbagetrækningen af de sidste danske landmilitære styrker i sommeren 2007.

3. Undersøgelseskommissionen skal undersøge og redegøre for, om de folkeretlige forpligtelser, som påhviler Danmark, er blevet overholdt i forbindelse med tilbageholdelse af personer under den danske krigsdeltagelse i henholdsvis Irak og Afghanistan.

Undersøgelseskommissionen skal bl.a. undersøge og redegøre for, i hvilket omfang danske styrker har tilbageholdt personer, og hvordan danske styrker har behandlet tilbageholdte personer. Undersøgelseskommissionen skal desuden undersøge og redegøre for, i hvilket omfang danske styrker har overladt tilbageholdte personer til andre landes styrker mv., og hvilken viden de relevante danske myndigheder på tidspunktet for sådanne overladelser havde om behandlingen af tilbageholdte hos de pågældende landes styrker mv.

Undersøgelseskommissionen skal endvidere redegøre for, i hvilket omfang der folkeretligt er pligt til at føre tilsyn med tilbageholdte personer, efter de overlades til andre landes styrker mv., samt undersøge og redegøre for, i hvilket omfang der fra dansk side er ført et sådant tilsyn.

Undersøgelseskommissionen skal ligeledes undersøge og redegøre for, i hvilket omfang danske styrker har deltaget i fællesoperationer med andre landes styrker mv., hvor der er sket tilbageholdelse af personer. Det forudsættes i den forbindelse, at undersøgelseskommissionen redegør for, hvornår der indtræder et folkeretligt (med)ansvar for behandlingen af personer

tilbageholdt af andre landes styrker mv. i fællesoperationer, herunder i forhold til operationsmønstret i Irak og Afghanistan.

Undersøgelseskommissionen skal herudover undersøge og redegøre for, om de oplysninger om tilbageholdelse af personer i forbindelse med den danske krigsdeltagelse i Irak og Afghanistan, der er videregivet til Folketinget i forbindelse med besvarelse af folketingsspørgsmål mv. om sagen, er retvisende og fyldestgørende.

Undersøgelsen vedrørende Irak skal omfatte tilbageholdelser i perioden fra Folketingets vedtagelse den 21. marts 2003 af beslutningsforslag nr. B 118 om dansk militær deltagelse i en multinational indsats i Irak til tilbagetrækningen af de sidste danske landmilitære styrker i sommeren 2007.

Undersøgelsen vedrørende Afghanistan skal omfatte tilbageholdelser i perioden fra Folketingets vedtagelse den 14. december 2001 af beslutningsforslag nr. B 37 om dansk militær deltagelse i den internationale indsats mod terrornetværk i Afghanistan til tidspunktet for nedsættelsen af denne undersøgelseskommission.

4. Undersøgelseskommissionen skal efter lovens § 4, stk. 4, foretage retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar.

For så vidt angår spørgsmålet om tilbageholdelse af personer, jf. pkt. 3, skal kommissionen efter § 4, stk. 3, i lov om undersøgelseskommissioner komme med forslag til sådanne ændringer af love, administrative bestemmelser eller administrativ praksis, som undersøgelsen kan begrunde.

5. Visse af de spørgsmål, som undersøgelseskommissionen har til opgave at undersøge og redegøre for, har tidligere været gjort til genstand for undersøgelser mv. Bl.a. besluttede den daværende regering i efteråret 2010 at iværksætte en undersøgelse af, om Danmark overholdt sine internationale forpligtelser i forbindelse med den militære indsats i Irak. Denne undersøgelse er blevet indstillet i lyset af nedsættelsen af den foreliggende undersøgelseskommission.

Det forudsættes, at undersøgelseskommissionen inddrager det materiale, som er tilvejebragt i forbindelse med sådanne undersøgelser mv., i det omfang det er relevant til belysning af de forhold, som kommissionen har til opgave at undersøge og redegøre for.

Undersøgelseskommissionen forudsættes desuden at inddrage afgørelser fra domstolene, der er af betydning for de forhold, som undersøgelseskommissionen skal undersøge og redegøre for. Undersøgelseskommissionen forudsættes endvidere at tilrettelægge sit arbejde under hensyntagen til de retssager, som verserer ved domstolene. Undersøgelseskommissionen kan i den forbindelse, hvis den vurderer, at dette er rigtigt eller hensigtsmæssigt, beslutte, at dele af dens undersøgelser skal afvente, at der træffes afgørelse i de pågældende sager.

Undersøgelseskommissionen bør tilrettelægge og gennemføre sin undersøgelse på en sådan måde, at forholdet til andre lande samt hensynet til statens sikkerhed og rigets forsvar eller til tredjemand ikke skades.

6. Undersøgelseskommissionen bør tilrettelægge sit arbejde således, at den så vidt muligt kan afgive beretning om resultatet af sin undersøgelse senest fem år efter, at kommissionen er endeligt nedsat.

Hvis undersøgelseskommissionen ikke kan afgive beretning inden det nævnte tidspunkt, anmodes kommissionen om at orientere justitsministeren skriftligt om baggrunden herfor og om, hvornår kommissionen forventer at kunne afgive sin beretning.

Bilag	AG
Kammeradvokaten	

Forsvarsministeriet,
Internationalt kontor

Sendes via FIIN E-post til: FMN-MYN-
FORSVARSMINISTERIET

J. nr.: 2010/002952
Dato: 2011-02-28

Afslutning af auditørundersøgelse – henvendelse til Forsvarsministeriet fra TV2 med oplysninger om et muligt dansk vidne til mishandling af tilbageholdt iraker begået af irakiske sikkerhedsstyrker i november 2004.

Forsvarsministeriet anmodede den 9. december 2010 Auditørkorpset om at undersøge oplysninger modtaget i Forsvarsministeriet samme dag fra TV2 om, at dansk militært personel i november 2004 muligt skulle have overværet, at irakiske sikkerhedsstyrker skulle have mishandlet en eller flere personer, der var blevet tilbageholdt af irakiske sikkerhedsstyrker i forbindelse med en tilbageholdelsesoperation i Al-Zubayr den 25. november 2004, "Operation Green Desert".

Det fremgår nærmere af henvendelsen fra TV2 til Forsvarsministeriet bl.a., at den britiske organisation "Iraqi League", repræsenteret ved Mr. Mazin Younis, siden 2004 har arbejdet med sager om beskyldninger mod britiske soldater for ukorrekt behandling af fanger i Irak. Han har herunder arbejdet med en operation den 25. november 2004, hvor i alt ca. 1.000 britiske, danske og irakiske soldater samt irakisk politi gennemførte en aktion mod en moske i hvor 36 personer blev tilbageholdt. Iflg. Mr. Mazin Younis blev en anholdt tævet af irakiske sikkerhedsstyrker, og dette skal være blevet overværet af dansk militært personel, uden at danskerne greb ind. Desuden skal to danske officerer bagefter have foretaget en rektalundersøgelse af irakeren. TV2 henviser desuden til, at en anonym dansk soldat skal have udtalt til Information, at han har hørt andre soldater tale om, at de havde overværet, at personer havde fået tæsk.

Af en artikel i Information den 9. december 2010 fremgår, at Information har talt med en dansk officer, som ønsker at være anonym, og som under operationen i 2004 befandt sig nogle hundrede meter fra stedet, hvor tilbageholdelserne fandt sted. Han er i artiklen bl.a. citeret for, at han husker, at nogle af soldaterne bagefter talte om, at nogle af fangerne fik nogle ordentlige tæsk, og at det irakiske politi og den irakiske hær slog dem foran danskerne. Af artiklen fremgår videre, at en iraker, som blev tilbageholdt ved aktionen, har forklaret, at han blev kropsvisiteret og rektalundersøgt af dansk militært personel. Hertil har den anonyme officer kommenteret, at han ikke mener, at det kan være rigtigt, og at irakeren i givet fald må have byttet om på englændere og danskere. Han har henvist til, at danske soldater på det pågældende tidspunkt aldrig havde noget at gøre med tilbageholdte irakere, efter at de var blevet tilbageholdt, men at britiske soldater altid tog sig heraf.

Til brug for undersøgelsen har Auditøren for Internationale Operationer gennemgået rapporter, udtalelser og avisartikler om "Operation Green Desert" fra november og december 2004. Auditøren har desuden fra Forsvarsministeriet den 9. februar 2011 modtaget information om Forsvarsministeriets besvarelse af et antal spørgsmål stillet i Folketinget i december 2004 og april 2005.

Det fremgår heraf bl.a., at irakiske sikkerhedsstyrker gennemførte "Operation Green Desert" den 25. november 2004, og bl.a. den danske bataljon ydede støtte hertil. Operationen blev på den danske bataljons eget initiativ omtalt på Hærens Operative Kommandos hjemmeside den 26. november 2004. Det blev herefter omtalt i danske medier, at en irakisk avis havde kritiseret gennemførelsen af operationen og irakiske sikkerhedsstyrkers behandling af tilbageholdte. Den irakiske avis kritiserede ligeledes danske soldaters støtte til operationen. Det fremgår videre, at chefen for den danske bataljon på baggrund af avisartiklerne herefter afholdt møde med relevante irakiske myndigheder i det danske ansvarsområde og i forbindelse hermed understregede, at tilbageholdte personer skal behandles i overensstemmelse med gældende regler, og at Danmark ikke kan acceptere, at der gennemføres operationer, som ikke overholder folkeretten. Operationen og omtalen heraf gav anledning til spørgsmål i Folketinget, og oplysningerne om den danske bataljonschefs møde med irakiske myndigheder og indskærpelse af forpligtelsen til at overholde folkeretten er således nævnt i Forsvarsministerens besvarelse af spørgsmål S 1317 den 16. december 2004 og bevarelse af spørgsmål S 1462 den 22. december 2004.

Det fremgår ikke af det gennemgåede materiale, om der i 2004 efter "Operation Green Desert" af danske officerer eller soldater blev indgivet nogen formel indberetning til den danske bataljon, om at danske soldater skulle have overværet overgreb mod tilbageholdte begået af irakiske sikkerhedsstyrker. Det fremgår imidlertid som nævnt, at den danske bataljonschef allerede på baggrund af den kritik, som var fremført i irakiske medier, mødtes med relevante irakiske myndigheder i det danske ansvarsområde og indskærpede forpligtelsen til at overholde folkeretten. Forsvarsministeren har desuden i december 2004 oplyst Folketinget herom ved de oven for nævnte ministersvar, ligesom forholdet også i december 2004 blev rapporteret i danske medier.

Således som sagen er oplyst for Auditørkorpset, synes der at være tale om, at de ny oplysninger, som er fremkommet ved henvendelsen til Forsvarsministeriet, er, at en dansk officer allerede i 2004 skulle have hørt andre soldater fortælle, at de havde overværet, at tilbageholdte skulle have fået tæsk, uden at hverken officeren eller soldaterne selv tilsyneladende har indberettet dette til den danske bataljon.

Det må på det foreliggende grundlag vurderes, at et muligt strafansvar for en sådan manglende indberetning – under forudsætning af, at øvrige betingelser for strafbart forhold i øvrigt måtte anses for opfyldt – i dag under alle omstændigheder må anses for forældet, jf. straffeloven § 93, stk. 1.

På baggrund af de foreliggende oplysninger, herunder i Information den 9. december 2011, findes det mindre sandsynligt, at dansk militært personel skulle have gennemført kropsvisitering og rektalundersøgelse af tilbageholdte irakere under operationen i november 2004. Da der ikke i øvrigt foreligger nogen formodning for, at kropsvisitering og andre undersøgelser af tilbageholdte personer under de oplyste omstændigheder i sig selv skulle udgøre et strafbart forhold, foretager Auditøren for

Internationale Operationer under alle omstændigheder ikke yderligere vedrørende dette spørgsmål.

Under hensyn hertil vurderes, at yderligere efterforskning ikke vil kunne fremskaffe flere oplysninger af væsentlig betydning for sagen, hvorfor efterforskningen indstilles under henvisning til reglen i retsplejeloven § 749, stk. 2.

Med venlig hilsen

Peter Otken